

Rued Langgaard: Symfoni nr. 11 *Ixion* (BVN 303)

Kritisk førsteudgave ved Ole Ugilt Jensen og Bendt Viinholt Nielsen

Revisionsberetning

Kilder

- A. Partitur. Autograf
- B. Partiturfragmenter
- C. Skitser

A. Partitur. Autograf

Det Kongelige Bibliotek, Rued Langgaards Samling, RLS 27,1 (mu 7902.1773). Autograf. Renskrift. Blæk; enkelte tilføjelser uden for nodeteksten i fremmed hånd.

Proveniensen: Danmarks Radio Nodebiblioteket; deponeret på Det Kongelige Bibliotek 1965; udleveret samme år til Danmarks Radio (reg.nr. 5242) og endeligt afleveret til Det Kongelige Bibliotek 1979.

Titel 1: "*Ixion*" / *Symfoni Nr. 11 / af / Rued Langgaard / 1945*. [ordet *Ixion* og året i Constance Langgaards håndskrift; en tidligere titel er udraderet og ulæselig]

Titel 2: [Påklæbet mærkat med påskrift i fremmed hånd: *IXION.*] / *Rued Langgaard / "Ixion" / Stretto-Symfoni N° 11. / Partitur / Komponeret Januar 1945*. [ordet *Ixion* i Constance Langgaards håndskrift; en tidligere titel, *Solrædsel (Evhedskrig)* i RLs hånd er udraderet]

Dateret til slut: *17 Januar 1945. Ribe*

23 blade, 34,5 × 27 cm; 43 beskrevne sider; paginering: (titelside 1), (1 upag. side med påklæbet notat og tilskrift), (titelside 2), (blank), 1-39, (blank), (1 side med påskrift), (blank)

Papirtype: *W.H. Nr. 9. F. 24* (24 systemer)

På bagsiden af titelblad 1 er med tape påklæbet et blyantsnotat i RLs håndskrift, nedfældet, if. en tilføjelse signeret Constance Rued Langgaard, på Esbjerg Centralsygehus i juni 1952; notatet nævner bl.a. "*Ixion. Symfoni*". På samme side findes en tilskrift i fremmed hånd om den mytologiske skikkelse *Ixion*.

På bl. 23 (omslagets inderside) findes for oven en påskrift i RLs håndskrift: *Ixion blev bundet til et evigt rullende brændende Flammehjul*; derunder titlen *Brandsol* (overstreget) samt flg. titel i fremmed håndskrift: *Evhedskrig, Stretto Symfoni Nr 11* (ligeledes overstreget).

Klarinetstemmerne er i partituret noteret for klarinetter i B, men i margenen på s. 1 anfører RL: *Maa transp i Es!*

Note. Manuskriptet blev sendt frem og tilbage mellem komponistens adresse i Ribe og Statsradiofonien i København flere gange imellem 1945 og 1951. Kronologien for de foreliggende titelblade lader sig vanskeligt fastlægge, men da manuskriptet umiddelbart efter fuldførelsen i 1945 blev registreret i Statsradiofonien, noterede man titlen *Evhedskrig* og subtittlen *Stretto Symfoni*. Da RL i 1951 indsendte det sidste gang blev værket registreret i radioen som *Solrædsel*. Manuskriptet henlå derefter en årrække i Statsradiofoniens arkiv som "lån". I 1965 blev det på foranledning af Constance Langgaard udleveret til Det Kongelige Bibliotek, hvor man så småt var ved at opbygge en samling af komponistens efterladte manuskripter. Allerede samme år må det dog være gået tilbage til Statsradiofonien med henblik på programsætning, men inden da havde CL benyttet lejligheden til at udradere RLs egenhændige titelanførsler på manuskriptet og tilføje navnet *Ixion*. Hjemlen til denne ændring var utvivlsomt det blyantsnotat, RL skrev på centralsygehuset i Esbjerg omkring en måned før han døde, og hvori han nævner værket under titlen *Ixion* (notatet findes indklæbet med tape i partituret, jfr. ovf.). CL må have opfattet notatet som sin mands sidste vilje i denne henseende. *Ixion* findes anført som titelpåskrift på et nodeblad (kilde **B2a**), ligesom der findes en forklarende note om *Ixion*-skikkelsen i RLs håndskrift. Denne note findes faktisk i kilde **A**, jfr.

beskrivelsen ovf., men det skyldes utvivlsomt en tilfældighed, idet det nodeark, hvorpå den står, er blevet 'vendt om' for at tjene som 'nyt' omslag til manuskriptet.

B. Partiturfragmenter

Det Kongelige Bibliotek, Rued Langgaards Samling

1. Fragment t. 1-10.

RLS 25,3 [blad 14]. Blæk. Overskrift: *Symfoni N° 11*.

1 blad, 34 × 27 cm; 2 beskrevne sider, pag 1-2. Fragmentet udgør bageste blad af omslaget (2 bl.) til skitsen til symfoni nr. 10.

Indhold: Partiturside 1-2 i førsteverskrift, begge sider overstreget. Siderne må være udskriftet af æstetiske grunde (rettelser, ukorrekt partituropstilling); der kan imidlertid konstateres en del forskelle i dynamik og artikulation i forhold til de tilsvarende takter i **A**.

2. Titelblade og omslag

a. RLS 30,4 [blad 2]: *Thi ligesom Lynet udgaar fra / Østen og lyser indtil Vesten / saaledes skal Menneskesønnens / Tilkommelse være. / Matthæus 24 Kap. / Evighedskrig* [denne titel er med farvestift rettet til:] *Brandsol*. – På bladets anden side: *Ixion* / [... (påskrift uden relation til symfonien)].

Findes på det ene af 2 blade (1 ark), hvis blanke sider i juli 1948 er udfyldt med skitser til symfoni nr. 14, indledningsfanfare.

b. RLS 25,4 [blad 4]: *Rued Langgaard: / Symfoni N° 11, kort / "Mordacita" / (Evighedskrig) / for stort Orkester og / fire Contrabastubæ.. / Partitur / Begyndt i Ribe Dec. 1944*.

Findes på et blad, hvis blanke bagside i feb. 1945 er blevet udfyldt med partiturskitse til symfoni nr. 10, t. 774-779.

C. Skitser

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling.

1. RLS 119,3 [blad 2]. Skitse (noteret på 2 systemer). Blyant. Betegnet: *Symfoni No 11*; i forbindelse med skitsen er ordet *Paranoia* anført (titelforslag?). Udateret.

1 blad, 34,5 × 25,5 cm; 1 beskrevet side.

Indhold: t. 1-10 + udkast til 8 flg. takter; rummer også bidrag til andre værker.

2. RLS 27,2 [blad 2]. Skitsefragmenter (noteret på 1-3 systemer). Blæk og blyant. Ubetegnet. Udateret.

1 blad, 25,5 × 16 cm; 2 beskrevne sider, upagineret.

Indhold: t. 69-74 + t. 99, 103-106 + t. 152-159 + udkast til 5 takter betegnet: *lige inden Slutningen*.

3. RLS 27,2 [blad 1]. Skitsefragment (noteret på 2-3 systemer). Blæk. Betegnet: *Notater til 11 Symfoni (ellers sat op i Partitur med det samme!)*; også angivelser som *NB* og *Tredje Gang (sidste)*

Dateret ved begyndelsen: *Dec. 1944 Jan. 1945*

1 blad, 25 × 16 cm; 1 beskrevet side, upagineret.

Indhold: t. 144-148 + t. 152-154 + t. 157-160 (161?).

4. RLS 122,72. Skitse (noteret på 2 systemer). Blyant. Betegnet: *Koda*; til slut anføres: *Fanfarer*. Udateret.

1 blad, 13,5 × 26 cm; skitsen findes på den ene af 2 beskrevne, upaginerede sider.

Indhold: 8 takter (ikke anvendt); rummer også bidrag til andre værker.

5. RLS 122,24. Skitsefragmenter (noteret på 1-2 systemer). Blæk. Betegnet: *Symf. No 10*. [i.e. 11] og *Koda* samt forsynet med titelforslag i blyant: *Evigheds-Krig* (overstreget) og *Evighedskrig*. Udateret.

1 blad, 24,5 × 16 cm; skitserne findes på den ene af 2 beskrevne, upaginerede sider.

Indhold: t. 161-172 + motiv betegnet *Til Variation* (1 t.) + udkast til klaverstemmen (t. 99-103); rummer også bidrag til andre værker.

Redaktionsgrundlag

Udgaven er baseret på den eneste foreliggende fuldstændige og autentiske kilde, det renskrevne partitur (kilde **A**). Førsterenskriften af t. 1-10 (**B1**) inddrages i overvejelserne omkring artikulationsmæssige detaljer, mens de kasserede titelblade (**B2**) er uden kildemæssig interesse for udgaven. Det gælder ligeledes de foreliggende skitser, som er af fragmentarisk, præliminær og ufuldstændig karakter (**C**).

Retningslinjer for udgaven

Udgiverens tilføjelser og rettelser er typografisk markeret i partituret ved hjælp af skarpe parenteser; tilføjede buer er angivet med brudt streg og bueændringer som en kombination af hel og brudt streg. Orienteringsfortegn i runde parenteser skyldes udgiveren. Angivelserne "(div.)" og "(unis.)" i strygerne er ligeledes tilføjet af udgiveren (kildens anvisninger af samme art står ikke i parentes).

Klarinet 1-3 er omnoteret fra B- til Es-klarinetter som anvist af komponisten i partituret; faste fortegn er tilføjet af udgiveren. Redaktionelle kommentarer samt oplysninger om forhold, der ikke er typografisk markeret i udgaven, findes i noterne nedenfor.

Der er foretaget stiltiende komplettering for så vidt angår manglende triolangivelser og nodepunktninger; uegalt anbragte dynamiske angivelser er justeret uden videre.

Der er endvidere foretaget redaktionel komplettering og egalisering af gentagelser og parallelsteder i henhold til principper, som fremlægges i det følgende.

Særlige redaktionelle problemer

Komplettering af artikulation og dynamik

I kilden er parallelle passager med et musikalsk identisk (eller næsten identisk) indhold ganske ofte uensartet noteret for så vidt angår artikulation, dynamik og – i mindre grad – frasering. Der er ikke kun tale om mangler, som kunne skyldes forglemmelser, men også tilsyneladende om inkonsekvenser eller umotiverede ændringer og tilføjelser.

Den redaktionelle indsats tilstræber at eliminere de mangler, som virker tilfældige, og – med så få ændringer og udeladelser som muligt – at skabe notationsmæssig egalitet mellem entydige parallelsteder. Som udgangspunkt for redaktionsarbejdet tjener nedennævnte overvejelser om kompositionens form.

Symfonien er opbygget af fire korte moduler, som gentages i forskellige varianter og konstant skiftende transponeringer (jfr. oversigten over værkets form og harmoniske forløb i forordet til partituret). Grundformen af modulerne, som betegnes A, B, C, D, præsenteres i værkets begyndelse:

- A = t. 4(optakt)-8
- B = t. 9-12
- C = t. 13-17
- D = t. 18-21(første halvdel)

Undervejs i symfonien sker der ændringer i modulerne længde, instrumentation og rytmiske udformning. Modul A forekommer således i seks varianter, modul B findes i versioner på 4 (2+2), 2 og 1 takt, og modul C optræder i seks varianter af 3 eller 5 takters længde. Modul D, derimod, er stabilt gennem hele værket. Hver enkelt variant af et modul gentages, med få undtagelser, én eller flere gange i løbet af symfonien.

Manuskriptet efterlader ingen nævneværdig tvivl om selve noderne i værket, idet den tematiske og tonale opbygning er velorganiseret og gennemskuelig. En tilsvarende konsekvens er imidlertid vanskelig at få øje på, når det gælder den vekslende notation af artikulation og dynamik i partituret. Den manglende egalitet skyldes uden tvivl i nogen grad tilfældigheder, men i værkets forløb sker der også ændringer, som ganske vist ikke er specielt markante, men som ofte indtræder samtidig med nogle (heller ikke særligt hørbare) ændringer i instrumentationen. At ændringerne overhovedet forekommer kunne skyldes komponistens ønske om en vis klanglig og dynamisk progression. Denne antagelse underbygges ved fokusering på de steder i værket, hvor de mest betydningsfulde ændringer i instrumentation, dynamik og artikulation finder sted. Det sker dels i t. 98 og 151, som er de formdannende skillepunkter i værket, dels i t. 59. Alt i alt tegner sig således et dynamisk og artikulationsmæssigt forløb i fire hovedfaser:

- I = t. 1-59
- II = t. 59-97
- III = t. 98-151
- IV = t. 151-172

Inden for hver enkelt af disse faser synes komponisten at have tilstræbt en udtryksmæssig ensartethed. Den redaktionelle indsats forfølger det synspunkt, at faserne skal betragtes hver for sig, og at generalisering (normalt) ikke kan ske fra én fase til en anden. Et parallelt, grundlæggende synspunkt har været, at ændringer eller detaljer, som 'indføres' undervejs i forløbet, ikke uden videre ved en redaktionel komplettering kan føres 'bagud' i værket (men nok 'fremad'). Disse principper indebærer, at et givet modul kan optræde med skiftende artikulation og dynamik igennem symfonien.

Nedenstående oversigt viser de taktgrupper i fase I-III, som er sammenholdt med henblik på gensidig komplettering og egalisering. Fase IV er ikke inddraget, idet den fremstår selvstændigt som afslutning og koda. Oversigten er suppleret med oplysninger om enkeltstående detaljer og divergenser, som er bibeholdt i udgaven. Udgiveren lader det være op til den musikalske fortolkning at afgøre, om disse detaljer skal have almen gyldighed i en eller anden udstrækning. De få deciderede rettelser og udeladelser, der er foretaget, nævnes i noterne nedenfor.

En enkelt stemme træder lidt uden for mønstret, nemlig paukestemmen, der gennemgående er uegalt noteret i partituret – måske en antydning af, at paukisten tillades en vis improvisatorisk frihed i udførelsen af stemmen. Et forsøg på standardisering af notationen giver næppe nogen mening. Stemmen er i udgaven anført som i kilden (med tilføjelse af nogle få artikulationstegn i redaktionelle paranteser).

Strygersatsen (modul A, fase I-II) udgør et særskilt redaktionelt problem, som er behandlet i det følgende afsnit.

Modul A Parallelle taktgrupper:

fase I	t. 4-8, 21-25, 26-29, 42-46		
fase II	t. 59-63, 79-83		
fase III	t. 98-102, 108-112, 118-122, 128-132, 138-142		
Divergenser:	t. 4	vl 1	<i>tutta la forza</i> (kun første gang)
	t. 5	fag, str	<i>pesante</i> (kun første gang)
	t. 5	trb 1-2	<i>mf(f)</i> (kun første gang)
	t. 25	tuba, timp	dim.kile (eneste gang, begrundet i det videre forløb)
	t. 42	str	marc. indføres
		cor 1-2	marc. (kun denne gang)
	t. 43	tuba	<i>f(mf)</i> i t. 5, 22)
	t. 80	str	<i>marc.</i> (kun denne gang)
	t. 99, 100	tuba	<i>marc.</i> (kun denne gang)
	t. 119	str	<i>ben marc.</i> (kun denne gang)
	t. 129-131	cl, fag	cl tilføjes, <i>f</i> , <i>cresc.kile</i> og <i>ff</i> indføres
	t. 131	cor	<i>cresc.kile</i> og <i>ffz</i> indføres

Modul B Parallelle taktgrupper:

fase I	t. 9-12, 30-33, 47-50
fase III	t. 103-104, 113-114, 123-124, 133-134

Bemærkninger: Modul B-varianterne i fase II (t. 64-67 og 84-85) er individuelle; det samme gælder den sidste variant i fase III (t. 143)

Divergenser:	t. 9	tr	<i>ten.</i> (kun her, jfr. bem. under Noter)
	t. 103	picc, fl, ob, cl, cor	<i>ff</i> (<i>fff</i> i t. 113, 123, 133)
	t. 123	fag	<i>fff</i> (<i>ff</i> i t. 103)

Modul C Parallelle taktgrupper:

fase I	t. 13-17, 34-38, 51-55
fase II	t. 68-70 + 71-73(74-75), 86-88 + 89-91(92-93)
fase III	t. 105-107, 115-117, 125-127, 135-137, 144-146, 147-150

Bemærkninger: Dynamikken i ob, cl, cor, tr er uklar i t. 105-106, 115-116, 125-126, 135-136

Divergenser:	t. 35	ob, cl	<i>ffz</i> (<i>fz</i> i t. 14 og 52)
	t. 86	ob, cl, cor, tr 1-2	<i>ff</i> (i tr <i>f</i>) og cresc.kile indføres
	t. 90	picc	<i>fff</i> (kun denne gang, jfr. dog t. 149)
	t. 105	str	cresc.kiler (kun denne gang!)

Modul D Parallelle taktgrupper:

fase I-II	t. (1-3), 18-20, 39-41, 56-58, 76-78, 94-97
-----------	---

Bemærkninger: Begyndelsen af t. 1 adskiller sig fra t. 18, 39, 56 osv.
Modul D forekommer ikke i fase III

Artikulation i strygere, modul A

Valsetemaet i strygere (modul A, t. 4-7 og tilsvarende steder) er i fase I-II, hvor det forekommer i alt seks gange, rytmisk og melodisk kongruent, hvorimod artikulation og buer er noteret på en både vekslende og åbenlyst mangelfuld måde. Der er ingen grund til at antage, at frasering og artikulation skal ændre sig fra fase I til fase II. Medregner man førsteverskriften af partiturets side 1-2, kilde **B1**, som indeholder én præsentation af modul A, forekommer der i alt syv notationsmæssige varianter. Det eneste, RL har fastholdt konsekvent og i alle strygerstemmer, er marc. på motivets node 2 og 5.

Tankevækkende nok repræsenterer kilde **B1** den mest fuldstændige notation af temaet. Genplacerer man denne kilde på dens oprindelige plads som s. 1-2 i **A**, træder en mangelfuld, men dog mindre selvmodsigende og 'tilfældig' notation af temaet frem de første gange, det præsenteres. Det ligger således lige for at antage, at RLs intentioner kommer tydeligst frem ved inddragelse af **B1**, og at de tilsvarende takter i **A** må karakteriseres som mangelfulde.

Udgiveren har foretaget komplettering af buer og artikulationstegn ud fra dette synspunkt. Den valgte artikulation og frasering følger således **B1** støttet af **A**, sådan som det fremgår af følgende oversigt. Under *kilde* anføres de steder i de to kilder, hvor notationen er fuldstændig:

<i>nodenr.</i>	<i>genstand</i>	<i>stemmer</i>	<i>kilde/bemærkning</i>
node 1	marc.	tutti	indføres t. 42 (A)
node 2	marc.	tutti	B1 t. 5, A t. 5, 22, 43, 60, 80
node 3-4	artikulation og frasering	tutti	A t. 5 (i B1 t. 5 kun i vl 1-2)
node 5	marc.	tutti	B1 t. 6, A t. 23, 44, 61, 81
node 6-7	artikulation og frasering	tutti	B1 t. 6 (i A t. 6 kun i vl 1-2)
node 8	marc.	tutti	B1 t. 7 (i A t. 82 i vl 1, vla, vlc, cb)
node 9	marc.	vl 1-2 + vla	B1 t. 7 (i A kun i vl 1 t. 24, 29, 62 samt i cb t. 29!)
node 10	marc.	vl 1	udeladt; meget svagt repræsenteret: A t. 7 + 24 og B1 t. 7
node 12	marc.	vl 1-2 + vla	A t. 24, 29, 82 (i B1 kun i vl 1-2)

Noter

Ud over redaktionelle kommentarer omfatter noterne oplysninger om varianter i kilde **B1** (t. 1-10)

takt	stemme	kommentar
7	vl 1	node 3: marc. (A og B1) udeladt (jfr. redegørelsen ovf.)
	tr	node 1: marc. tilføjet i overensst. med B1 og analogi med t. 24
9	tr 3	node 2: A og B1 har samstemmende <i>ten.</i> , men det anføres ikke i A i paralleltakterne 11, 30, 32, 47, 49, hvorimod <i>ten.</i> i t. 10 og 12 gentages t. 48 og 50 (og følgelig er redaktionelt tilføjet t. 31 og 33)
14	cl	node 1: <i>f</i> + marc. ændret til <i>fz</i> i analogi med ob
24	vl 1	node 3: marc. udeladt (jfr. redegørelsen ovf.)
28	cb	node 2: marc. udeladt (jfr. redegørelsen ovf.)
29	vl 2	node 11: ♩ rettet til ♩ [7] i analogi med t. 8, 25, 46, etc.
30	picc	utydeligt om RL mener <i>f</i> eller <i>ff</i> ; læsningen <i>ff</i> valgt i overensst. med t. 32
37, 38	vl 2	to buer (node 1-6, 7-12) rettet til fire buer i analogi med vl 1 og t. 17-18, 54-55, etc.
39	vla	d ¹ (♩) rettet til a ¹ - d ¹ (♩) i analogi med t. 1, 18, 56, 76 og 94
47	cl	node 1: klang b ² rettet til h ² i analogi med unison ob og i overensst. med t. 49
52	cl 3	node 1: <i>f</i> + marc. ændret til <i>fz</i> i analogi med ob
60	cor 3-4	node 1: <i>f</i> rettet til <i>ff</i> i analogi med t. 80
63	vl 1	node 12: des ¹ rettet til es ¹ (fra septim til grundtone i den brudte akkord i takten) i analogi med t. 8, 25, 29, 46, 102, etc.
68	fl picc	node 6: ♩ udeladt og ♩ tilføjet i analogi med unison vl 1 og oktaveret vl 2
	tr 1-2	node 1-2: cresc.kile udeladt i analogi med ob, cl, cor (kilen indføres sammen med ændring i styrkegrad t. 86)
71-72	fag	buer justeret i analogi med t. 89
72	ob, cl, cor	<i>fz</i> rettet til <i>ffz</i> i analogi med t. 69
74	cl 3	bindebue mgl., men fortsættelsen i t. 75, efter bladvending i A , findes
	fag 2	node 1: åbenlyst fejlanbragt # for E i A udeladt
75	vl 2	to buer (node 1-6, 7-12) rettet til fire buer i analogi med vl 1 og t. 74
76	vl 1, vl2	to buer (node 1-2, 3-4) rettet til én bue node 2-4 i analogi med t. 18, 39, 56, etc.
82	tr 1-2	node 3: <i>ff</i> + marc. ændret til <i>ffz</i>

83	vl 1	node 12: d ¹ rettet til e ¹ (septim rettet grundtone i den brudte akkord i takten) i analogi med t. 8, 25, 29, 46, 102, etc.
91	cb	node 7-9: notationen går dybere end E, hvilket er en enkeltstående fejltagelse, idet RL alle andre steder undgår dette ved oktivering eller indsættelse af pauser; udgiveren har valgt at lade notationen stå og anføre en note herom til dirigenten, partituret s. 6.
99	fag	i t. 99-156 er de tre instrumenter noteret i A i ét system uden angivelse af stemmefordelingen; udgiveren har fordelt stemmerne i analogi med parallelle passager, hvor fag 2 og 3 veksler mellem dybeste og mellemste stemme
103	fl 1-2	a2 mgl. i A (åbenlys forglemmelse)
(103)	vl 1, vl 2	node 3: dybeste node i samklngen tilføjet i analogi med t. 113, 123, 133 og 143
104	vl 1, vl 2	node 3: dybeste node i samklngen tilføjet i analogi med t. 114, 124, 134 og 144
111	cor	cresc. udeladt i analogi med t. 101 og 121 (cresc. indføres t. 131 sammen med andre dynamikændringer)
112	cor 1-2	takten er tom i A ; udfyldt redaktionelt i analogi med t. 102, 122, 132 og 142
119	fag	f rettet til ff i analogi med t. 98
125	fag 1, vla	node 2: opr. ♯ rettet af RL i A (noget uklart) til ♭
133	fl	a2 mgl. i A (åbenlys forglemmelse efter bladvending)
	ob, cl	a3 mgl. i A (åbenlys forglemmelse efter bladvending)
135	vla	node 2: his rettet til h (♯ udeladt) i analogi med unison fag 1 (jfr. note til t. 144)
141	tuba	node 1: overflødig f udeladt
144	fag 1, vla	node 2: cis ¹ rettet til c ¹ (♯ udeladt) i analogi med skalaforløb i t. 105, 115 og 125
154	cl	node 5: noden mgl. i A (tom plads i takten); udfyldt i analogi med unison ob
156	fl	node 3: a ² rettet til ais ³ i analogi med picc, ob, cl (og t. 9, etc.)

OJJ/BVN, rev. 9.9.2003

Nodeudgavens kolofon:

Rued Langgaard: Symfoni nr. 11 "Ixion" (BVN 303)
© 2003 Edition SAMFUNDET, Copenhagen.

BVN- numre refererer til Bendt Viinholt Nielsen: *Rued Langgaards Kompositioner. Annoteret værkfortegnelse*. Odense Universitetsforlag, 1991.

Hovedredaktør for Rued Langgaard Udgaven på Edition Samfundet: Bendt Viinholt Nielsen.

Rued Langgaard Udgaven er etableret med støtte fra Carlsbergfondet.
Den her foreliggende udgivelse er støttet af Langgaard-Fonden og Augustinus Fonden.

Spilletid: 5½ minut.